

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1903. november 15.

Vasárnap.

XXII. évfolyam 92. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Fél évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája küldendő.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petisorsért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyílttér sora 30 fillér.
A hirdetések a nyíltterek díja előre fizetendő.

A „nemzet vezérei“.

Széll Kálmán lemondása után, de még inkább Khuen-Héderváry-kabinet viszonagságai alatt a szabadelvűpárt teljesen széthullott volt, míg az ellenzék egységesen és harezra felszerelten állt s gyülekezett a közös cél körül. Ma teljesen ellentétes a helyzet. Tisza István grófnak sikerült a szabadelvűpártot a módosított katonai program alapján, melyet a kilenczes bizottság dolgozott ki, összegyűjteni, a pártban létezett ellentéteket legalább is megbénítani és ma az ellenzék az, mely tanácstalanul és minden részében züllötten áll előttünk. A kormány programjával, melyet Tisza István gróf miniszterelnök az országgyűlés mindkét házában kifejtett, többé semmi pozitívumot szembeállítani nem tud és ennek folytán az ellenzéknek még legmesszebb ment szárnya is, a Kossuth-párt, kénytelen volt az obstrukciót minden egyes tagjának tetszésére bízni. Maga a vezér leaktart szerelni, első zászlótartójának, Polónyi Géza képviselőnek ugyanaz volt a szándéka, amint ezt a képviselőház mai ülésében meg is erősítette. De e párttörödének ama része, mely azelőtt, hogy az Ugron-Szederkényi szárny túl ne licitálja, a legvadabb tumultusokat rendezte, nem akar engedni, jóllehet e párttörödék nem tudja megmondani, vagy jobban mondva, nem akarja megmondani, miért nem szabad engednie, holott a továbbnyújtott parlamenti forradalom minden tárgyalagos indokolásával adósnak kell maradnia.

„Tárgyalagos indokolást“ mondtunk, mert másféle indokolásnak határozottan kell léteznie. A helyzet teljesen basonló ahhoz, a melyről Deák Ferencz az 1867. kiegyezés első parlamenti tárgyalásakor úgy nyilatkozott, hogy még a szabadságharcz győzelmes megvívása után is minden magyar kész lett volna a fegyvert letenni, ha megadták volna nekik azokat a jogokat, melyeket ez a kiegyezés ad nekik. Most is így van. Az obstrukció egyetlen hősenek sem jutott volna még álmában sem eszébe a harez kezdetekor, hogy a nemzet oly eredményeket érne el, a melyeneket a szabadelvűpárt katonai programja felsorol és a korona megadott. És ez az obstrukció még sem akar leszerezni, rendezett állapotok visszatérését nem akarja megengedni, annak a szabadelvű és nemzeti programnak a keresztülvitelét, melyet Tisza István gróf hirdett, a legveszedelmesebb eszközökkel meg akarja akadályozni, eszközökkel, melyek

az alkotmányt állítják kérdésbe. És ez mutatja, hogy itt személyes okoknak kell fennforogniuk. Az urak, kiknek sokkal inkább a közvélemény zavarbaejtése, mintsem a saját nézeteik világossága és termékenységük által sikerült a nemzet hangját maguk mellé csábítani, ezek az urak félnek, hogy oly gyorsan szerzett, oly kevésbé megérdemelt befolyásukat egyszerre elvesztik és ezért követnek el mindent, nem kimélve még az állam tekintélyét és javát sem, csak hogy tovább is a nemzet vezéreiként figurálhassanak. Ez ma a tényállás. A veszély, melyet magában rejt, rém-nagy. Mint maga Kossuth kifejtette legutolsó publicisztikai nyilatkozatában, egyenesen a nemzet és a korona közt való összeütközéshez vezet. Ezt minden körülmények közt meg kell előzni. És az ország kijózanodó közvéleményének hallatnia kell most magát, hogy ez a veszedelem eltávolíttassék.

Magyarország államhajóját sziklaszirtnek akarják neki vezetni, de reméljük, hogy az az erős kéz, mely most van a kormányrudnál, megfogja akadályozni, támogatván magát a nemzettől.

A megyei tisztviselők fizetésrendezése.
Tisza István gróf miniszterelnök, mint belügyminiszter valamennyi alispánhoz a következő körrendeletet intézte:

M. kir. belügyminiszter.
5314. elu. szám.

Körrendelet valamennyi alispánnak.

A vármegyei közigazgatási tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet fizetésfelelőseinek kérdését, az állami tisztviselők fizetésfelelőseiről szóló törvényjavaslattal kapcsolatosan szándékozván rendezni, felhívom a czímet, hogy tekintettel az e részbeni munkálatoknak a vármegyei tisztviselők érdekében is kívánatos sürgős kivételére, hozzám nyolcz nap alatt a következő kimutatásokat multhatatlanul terjessze fel:

1. A vármegyei tisztviselők, kezelő- és szolgaszemélyzetnek állás és egyéenkinti kimutatását annak feltüntetésével, hogy a vármegyei szolgálatában és jelenlegi állásukban mely idő óta vannak alkalmazva?
2. Annak hiteles kimutatását, hogy az 1902-iki költségvetési évben a vármegyei közönsége a vármegyei pótdoból, vagy más valamely vármegyei alaphól mily összegekkel járult a törvényhatósági tisztviselők, kezelő- és szolgaszemélyzet fizetéséhez és lakbéréhez?

Budapest, 1903. november 9.

Tisza s. k.

Bánffy pártalakítása Bíró Binffy Dezső Új-párt elnevezés alatt új 67-es alapon álló ellenzéki pártot akar alakítani, melylyel az esetleges új választáskor be akar vonulni a képviselőházban gróf Tisza István kormánya és a néppárt elleni harezra. A pártalakítás színhelyén Bíró Dezső Kolozsvár

városát szemelte ki s onnét fog ötven aláírással is hitelesített manifesztumot intézni a nemzethez, amelyben mindenek előtt elítéli Széll Kálmán, Héderváry és gróf Tisza István kormányzatát, a saját régi kormányzatáról természetesen nagy bölesen hallgatván. Ennek a pártnak új irányeszméi lennének: Az egy nyelvű magyar nemzeti állam létesítése. A választói jog kiterjesztése. Az állami tisztviselők fizetésének gyors rendezése. A nemzetiségi kérdésben a nemzetiségek kulturájának tisztelgetben tartása. A hadseregben a kiegyezési törvénynek teljes végrehajtása. Hogy ennek a pártszervező akciónak milyenek a kilátásai, azt a mai zavaros időben meghatározni lehetetlenség.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Viharos, éjjelig tartó ülés a Házban.

A képviselőház csütörtökön nov. 12-én d. e. 10 órakor Perczel Dezső elnöklése alatt megkezdett ülése péntek éjjel 3 óra után ért véget, azzal a határozattal, hogy pénteken délelőtt 10 órakor az ujoncz-javaslatot fogják tárgyalni.

Az érdekes ülés lefolyása a következő volt.

Neményi Ambrus napirend előtt beterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését az indemnitiról.

Ezután a Ház áttért huszonnyolcz mentelmi ügy tárgyalására.

E közben Perczel Dezső elnök helyét Jakabfi Imre foglalta el, a ki halkán beszélt, mire Kubik Béla fölkiáltott:

— Hangosabban beszéljen, nem halljuk, hogy miről fecseg.

Jakabfi Imre ezért Kubik Bélát rendutasította.

A mentelmi ügyek letárgyalása után az elnökséget ismét Perczel Dezső foglalta el.

Következett a napirend, a miniszterelnök programja feletti vita folytatása, melyhez Kaas Ivor beszélt.

Melegen üdvözölte Tisza István személyét, de politikáját kárhóztatja. Bámulatos kompromisszum van ellene az erőszak helyett.

Báró Kaas Ivor után gróf Tisza István miniszterelnök a napirend megállapításánál benyújtotta előre jelzett napirend indítványát. E szerint pénteken a kormányprogramja félbeszakításával az ujoncz-létszámot kezdjék tárgyalni.

Erre az indítványra balról óriási lármát tört ki. Thaly Kálmán ellenzte a Tisza indítványát s a bekövetkezendőért Tiszát tette felelőssé.

Ekkor Perczel elnök kijelenti, hogy a házszabályokhoz igen sokan kértek szót s ő ezt a körülményt aggályosnak tartja, kijelenti, hogy házszabályok szerint csak négyen szólhatnak.

Ekkor Olay Lajos felszaladt az elnöki emelvényre és átnyújtott az elnöknek egy írást, melyben zárt ülést kértek s a melyet az elnök nagy izgalomban elrendelt.

A zárt ülés.

A zárt ülésben Olay Lajos azt mondta, hogy ha a magyar nyelv minden téren, ha nem is, mint vezényleti nyelv keresztültvitetik; a szélsőbal békét kötött volna.

Tisza István kijelentette, hogy zárt ajtók mellett nincs mit tanácskozniuk.

Mosolyog azon, hogy öt udvaronezn k nevezik.

Ő politikai akciójában csak meggyőződés és az ország érdekétől vezérelteti magát.

Rakovszky István azt mondja, hogy Tisza indítványa a szólásszabadság megsértése és az alkotmányra támadás volna.

Szerinte előbb az indemnitást kell tárgyalni.

Elnök a házszabályt megsértette és azon iránytól, melyen Apponyi haladt, eltért.

Perczel Dezső kijelentette, hogy csak alvi kérdést tart tisztázni, ő a házszabály helyes alkalmazását óhajtotta.

Holló Lajos kijelentette, hogy az elnökség megsértette a házszabályt.

Szentiványi szerint, az elnökség korrektül járt el. Trubinyi János Perczel eljárását kritizálta, s délután öt órakor Lengyel Zoltán kezdett beszélni.

Lengyel Zoltán után Gabányi Miklós beszélt hosszasan, a kit Várady Károly követett, kinek beszéde alatt a függetlenségi párt kivonult a tereméből és szóvá tették, hogy nincsenek negyvenen jelen.

Az incidens után Várady Károly folytatta beszédét, kit Udvarý Ferenc néppárti képviselő követett a beszédben s egész este 10 óráig beszélt. Utána Papp Zoltán beszélt. Előadta Magyarország történelmét, kezdve a honfoglalásról. Majd Lengyelország történetét adja elő.

Éjjeli 12 órakor kimondotta a Ház, hogy nincs szükség zárt ülésre, mire Perczel elnök megnyitja a nyílt ülést.

Bakonyi Samu házszabályvitába fogott, hogy a nov. 12 ikére hívott ülést 13-án nem lehet folytatni. Gajary ellenkezett bi onyítja. Papp Géza konstatálja, hogy a többség nagyon engedékeny volt az ellenzékkel szemben. Hozzájárul az ujjonezjavaslat tárgyalásához. Rátkay a házszabályokhoz kér szót. Ujjonez javaslat — mondja — csak a régi; tárgyalni nem lehet. Tisza István szólal fel erre s kijelenti, hogy a régi ujjonezjavaslatot magáévá tette s kéri ismételtén annak holnap tárgyalását. Ekkor Lengyel Zoltán kezd beszélni s beszél 1/2 3 óráig. Majd Tisza István szól. Kijelenti, hogy a jelenlegi állapotokért kizárólag az ellenzék felelős; a harmadéves katonák december 31-ike után is benttarthatók, mint tartalékosok a fennálló törvények szerint s mivel ezt az állapotot a katonák érdekében mielőbb megakarja szüntetni, azért óhajtja az ujjonezjavaslat előbb tárgyalását. Mint magyar ember és hazafi tiltakozik az ellen, hogy az ellenzék ilyen fontos törvényjavaslat tárgyalását zárt ülésekkel tovább is akadályozza. Ezt gyerekes csinynak tartja. Ha az ellenzék így folytatja, akkor nincs más hátra, mint hogy a nemzet élőlőszéke elé állítja őket.

Erre az ellenzék nagy lármában tört ki; veri, üti a padokat; Perczel elnököt támadja, mire Perczel kijelenti, hogy a miniszterelnök nem mondott olyat, miért őt rendre utasítsa.

Tisza folytatni akarja beszédét. Ellenzék 10 percig nem engedi szóhoz jutni. Oly visszautasítja Tisza kijelentését. Ráth Endre kijelenti, hogy Perczel elnök helytelenül járt el.

Ekkor Tisza újból beszél, kéri a javaslat kitűzését péntekre. Beszédét óriási éljenzéssel fogadja a többség.

Ekkor Perczel elnök fölteszi a kérdést; óriási többség elfogadja a miniszterelnök indítványát, mire elnök kijelenti, hogy a Ház pénteken délelőtt 10 órakor megkezdte az ujjonezjavaslat tárgyalását.

Az ülés éjjeli 3 óra után ért véget.

Pénteken a Ház folytatta az ujjonezjavaslat tárgyalását.

Münnich előadó ismertette és ajánlotta a javaslatot elfogadásra.

Utána az új honvéd miniszter Nyiri Sándor emelkedett szólásra. Beszédében kiemelte, hogy forró hazaszeretettel, őszinte királyhűséggel, rendíthetetlen kötelességérzettel és lelkesedéssel igyekszik teendőit teljesíteni. Kéri a Ház tagjai támogatását mindenképpen, most különösen ajánlja az ujjonezjavaslat elfogadását, mely csak a régi létszámot akarja megvalósítani. Erre most már nagy szükség van, hogy a bentartott öreg bakák haza mehessenek s hogy végre a rend e tekintetben is helyre álljon. Rokonszenves, meggyerő beszédét a Ház minden oldalról éljenzéssel, elismeréssel fogadta.

Nyiri miniszter után Hellebronth Géza és Okolicsányi képviselők szóltak a javaslat ellen.

Napirend előtt Kubik Béla támadta a miniszterelnököt, azt állítván róla, hogy az éjjeli ülésben

a függetlenségi pártot megsértette a „gyerekes játék” kifejezéssel. Tisza István miniszterelnök rögtön felelt Kubiknak, önérzettel jelentvén ki, hogy nem volt szándékában, de nem is sértette sem a függetlenségi pártot, sem más nézetet levőket, csak véleményének adott kifejezést.

Az erdélyi r. kath. státus egy éve.

Az erdélyi r. kath. státus igazgató-tanácsa terjedelmes jelentésben számol be a státus 1902/3-ik évi munkásságáról, az egyházmegye oktatási, vallási és gazdasági állapotáról. A körültekintő gondossággal szerkesztett jelentésből, mely a jövő szept. 10-én Kolozsvárt kezdődő státusgyűlés elé terjesztetik, közöljük a következő részeit.

A kézdivásárhely-kantai róm. kath. főgimnázium kifejlesztése.

A múlt évi jelentésünkben a IX. pont alatt volt szerencsénk jelenteni, hogy a kantai gimnáziumban a VIII-ik oszt. is beállítottuk. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Ó Nagyméltósága pedig 82150 sz. alatt a nyilvánosságot, ugyancsak az érettségi vizsgálatok tartásának jogát az 1902/3-ik tanévre megadta, amit mi 2268—902 sz. alatt tettünk közzé. Mást helyt már tettünk róla jelentést, hogy a kantai főgimnáziumba 302 tanuló volt beírva s hogy az első érettségi vizsgálatra 23-an jelentkeztek, ami elég kedvező állapot és reményt nyújt arra, hogy ha az intézet új épületben kellően lesz rendezve, egyike lesz legnépesebb gimnáziumaink.

Mindennel rendbe volnánk, csak az építés ügye megy lassan.

Említtük, hogy a telekre Kézdivásárhely városa 12.000 K. ajánlott föl azzal a kikötéssel, hogy az épületben a nemkatolikusoknak is vallásoktatásra hely adassék. Kértük a várost, hogy ezen általunk teljesíthetetlen feltételtől álljon el, de nem állván el, ajánlatát nem fogadhattuk el.

A telket illetőleg a minorita renddel kezdtünk tárgyalást és sikerült is a rendfőnök urral megegyezni abban, hogy a kért telket adjuk mi annak áránban átengedjük a rendnek a mostani finővelde épületét 17.000 K. értékben és még fizetünk 7000 korona készpénzt. Mivel tulajdonképpen az egyezés köztünk és a rendfőnök ur között létrejött, úgy, hogy most csupán csak a határvonal megállapítása iránt foly a tárgyalás, van szerencsénk kérni a m. t. státusgyűlést, hogy méltóztassék bennünket a finővelde épületének és a megállapított 7000 koronának megadásával a vásári szerződésnek a megkötésére felhatalmazni.

A fentebbiek szerint telkünk lévén, mivel a miniszter ur még 75315—901 sz. alatt kérte a tervvázlatot és a hozzávetőleges költségvetést, hogy az építési államsegély mérvére vonatkozólag nyilatkozhassék, mi azt Körösi Albert budapesti építésszel elkészítettük és Ó Nagyméltóságához föl is terjesztettük, kérvén a szükséges 410.000 koronának megadását.

Ó Nagyméltósága 19190 sz. alatt kelt leiratában a tervvázlatot bizonyos megjegyzésekkel a végleges tervek alapjául ugyan elfogadhatónak találta, és bár hajlandónak is nyilatkozott lépéseket tenni az iránt, hogy az államköltségvetési előirányzatba bizonyos összeg vétessék föl a végből, hogy magára a gimnáziumi épületre eső beruházási költségeknek egy részére államsegély nyujtassék, de az államsegély mérvére és az engedélyezés időpontjára nézve nem nyilatkozhatott.

Leverőleg hatott ezen miniszteri válasz, mert az eddigiek, különösen Ó Nagyméltóságának 75315—901 sz. alatt kelt leirat után reméltünk, hogy nem sokára hozzá kezdhettünk az építkezéshez. Mi a tervvázlatot a miniszteri észrevételek figyelembe vételével átdolgoztattuk és újból fölterjesztve 828 és 1106—903 sz. alatt kelt föliratunkban fölfejtettük, hogy az ifjúság tulajdonképpen négy épületben lévén kénytelen tanulni, mennyire tarthatatlan a helyzet és mennyire égetően sürgős az építkezés; kértük az államsegélynek minél hamarabb való megadását és pedig nem csupán csak magára a gimnázium épületre vonatkozólag, hanem a vele kapcsolatos finővelde, tehát az egész épületre vonatkozólag; hiszen az állam is ma már mindenütt internátust is épített az ő intézetei mellé s meg Kézdivásárhelyt nem is alkál-

masok a szállásviszonyok egy főgimnázium ifjúságának az elhelyezésére úgy, hogy itt egy internátusra a főgimnázium mellett elkerülhetetlenül szükség van; nagy érdek ez és nagy jótétemény a jörelvő, de szegény székely ifjúságnak; de meg aztán a magyarság érdeke is megkívánja, hogy a magyar állam áldozatot hozzon ott a keleti határszélen a legerősebb magyar faj kultúrája érdekében. Ezen feliratainkra azonban válasz még nem érkezett.

Végül megemlíti, hogy Dr. Bánffy Zsigmond ur a kantai gimnáziumok fejlesztésére kezéhez begyűlt adományokból legújabbán 2600 koronát küldött be a tanulmányi alapba.

Az új belügyi államtitkár.

A mint márt írtuk, a belügyminiszterium államtitkárává Sándor János főispán, székely kormánybiztos nevezetett ki s így működése eddigi körét és helyét elhagyva, magasabb állásban fogja fényes tehetségeit a haza szolgálatában érvényesíteni. Távzása érzékeny veszteség a székelyföldre, melynek ügyeit másfél év óta ritka szeretettel karolta fel s igyekezett részére az állam minél hathatósabb támogatását biztosítani.

Eletét, működését a következőkben ismertethetjük:

Csikszentmihályi Sándor János az ősi székely főnemes Sándor családának sarja. A régi székely törzsszerkezet rabonbanjának utóda, született 1860. november 14-én Marosvásárhelyen. Atyja, idősb esikszentmihályi Sándor János nagybirtokos, kir. ítélőtáblai bíró, anyja nagyajtai Lázár Emília. Közigazgatási szolgálatát 1882-ben kezdette meg Maros-Torda vármegyében s az 1883. év végén megtartott általános tisztujtás alkalmával Torda-Aranyos vármegye maros-ludasi járásában szolgabírónak választott meg. Itt alkalmá volt megismerkedni a vármegyei közelet vezéreivel, köztük Bethlen Géza gróf főispánnal, ki maga mellé főispáni titkárnak hívta meg. Kiváló tehetségei lehetővé tették, hogy már 1889. évben az alig 29 éves ifjú Torda-Aranyos vármegye alispánja lett. Sokoldalú tevékenysége, kiváló szak-képzettsége, nagy organizatív ereje csakhamar rá irányozták az illetékes körök figyelmét és a kormány ajánlatára 1891. november 28-án Kis-Küküllő vármegye főispánjává nevezetett ki. A közigazgatás ágazatában kifejtett sokoldalú tevékenysége mellett a vármegyéhez tartozó Erzsébetváros legnagyobbfokú rendtelenségben talált vagyon-, pénz és ügykezelést rendezte. Az adóbehajtás körül tapasztalt visszaélések és az állami közegek kiméletlen zaklatásai miatt az egész vármegyében hangoztatott panaszok megszüntetése érdekében az adóbehajtást teljesen kezébe vette és nagy fárasztással, állandó szorgalmazással nemcsak az adóbehajtás körüli visszaéléseket szüntette meg, de az adózó közönség lehető kimelével és fizetőképességének kiszákmányolása nélkül alkalmazott tapintatos és méltányossági tekintetek figyelembevételével a vármegye adófizetési viszonyait oly helyzetbe hozta, hogy neki 1894-ben az előző évben elért eredmény miatt a vármegye közigazgatási bizottsága jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

1901. szeptember 28-án Kis-Küküllő vármegye főispáni állásába való meghagyása mellett Maros-Torda vármegye és Marosvásárhely szab. kir. város főispánjává lett kinevezve, egyidejűleg a földmívelésügyi miniszterium által felállított székely kirendeltség vezetőjévé, székely kormánybiztossá nevezetett ki. 1902. tavaszán végleg Marosvásárhelyre költözött. 1902. június hónapban szolgálati elismerésül, ő felsége a Lipót-renddel tüntette ki. Kis-Küküllő vármegye főispánjától való felmentése után mint Maros-Torda megye és Marosvásárhely városa főispánja teljes erőlyel látott az ott tapasztalt nehézségek és elmérgesedett viszonyok szanálására és pedig első sorban a városi törvényhatóság közigazgatásában csinált rendet. A várost súlyos anyagi válságból kimentette és a közigazgatási szervek normális működését lehetővé tette.

Mint székely kormánybiztos most jutott olyan helyzetbe, hogy alkalmak révén hozza jobb helyzebe a székelység ügyeit. Magasabb helyre elhivatása miatt azonban nem fejezhette be megkezdett akcióját. Vigasztal azonban a tudat, hogy új helyén is egész lélekkel, egész szívvel fogja a székelység ügyeit támogatni. Ebben bízni, ebben bíznunk sok önkünk van s hisszük, hogy eszalatközni nem fog a székelység.

T A N Ü G Y.

Pályázat vezérkönyv-írására.

A „Háromszék vármegyei Tanítótestület” Uzonban, f. évi okt. 12-én tartott közgyűlése határozatából pályázatot hirdetünk földrajzi vezérkönyv-írására.

Írja meg a pályázó Háromszék vármegye földrajzának a népiskola III-ik osztályában való tanításhoz szükséges vezérkönyvet. Legyen benne részletesen és rendszeresen feldolgozva mindaz, a mit Háromszék megyéről a földrajz szempontjából a népiskola III-ik osztályában tanítani kell s oly módon hogy minden tanító sikerrel használhassa. Földolgozandó a földrajzi alapfogalmakra vonatkozó ismeretkör is a tanításterv szellemében; s lehető legnagyobb figyelem legyen fordítva a földrajznak a történelemmel való összekapcsolására is.

A pályázat egyéb feltételei:

1. A pályázatban részt vehetnek Háromszék vármegye területén működő mindazon tanítók, a kik a „Háromszék vármegyei tanítótestület”, az „Erdővidéki tanítótestület” és a „Kézdivásárhelyi tanítótestület” rendes tagjai.

2. A pályázni akaróknak a tanítótestület rendelkezésére bocsátja az összes községekéről összegyűjtött földrajzi tanítási anyagot. Elvégezt a pályázó forduljon Vajna Károly titkárhoz. Kézdivásárhelyre, a ki az adatokat a jelentkezés sorrendjében rendelkezésre bocsátja.

3. A pályázat titkos; az idegen kézzel írt pályamunka mellé csatoljon a pályázó, nevét magában foglaló, zárt jelű levélkét.

4. A pályamunka 8 (nyolcz) nyomtatott ívről többre nem terjedhet.

5. A pályadíj Háromszék vármegye közönségének adományából 200 (kettőszáz) korona.

6. Csak abszolút becsü munka nyerheti el a pályadíjat.

7. A pályázati határidő: 1904. márczius első napjáig bezárólag, mely időig a pályamunkák M. Székely János tanítótestületi elnökhöz Kézdivásárhelyre küldendők.

Később érkező művek nem fogadtatnak el.

A Háromszék vármegyei Tanítótestület közgyűlése határozatából: Kézdivásárhelyen, 1903. nov. 10-én.

M. Székely János, tanítótestületi elnök. Vajna Károly, titkár.

NAPI HIREK.

— **Státus-gyűlés.** Az erdélyi r. kath. státus-gyűlés jövő szerdán (nov. 18-án) lesz Kolozsvárt, a Rómából tegnap hazaérkezett Gróf Majláth G. Károly püspök vezetésével. Kézdivásárhelyről a gyűlésen részt vesznek: Dr. Bánffy Zsigmond és Cseh Gyula státusgyűlési képviselők és Hassák Vidor főgimnáziumi igazgató, a ki, mint a tanügyi 15-ös bizottság tagja, már november 15-én elutazott Kolozsvárra, hogy részt vegyen az előkészítő gyűlésekben.

— **Nyugdíjazott plebános.** Beneze Lajos, Futásfalva érdemében meggyógyult öreg plebánosa majdnem 50 évi csendes, zajtalan, de áldásos papi működése után — mint értesülünk — saját kérésére nyugalmába helyeztetett. Soká élvezte a jól kiérdemelt nyugdíjat.

— **Házasság.** Hatolykai Demény Sándor föld-birtokos, Demény Ferencz nyug. szolgabíró fia, léczfalvi Mihály Róza kisasszonnyal Léczfalván folyó hó 8-án délelőtt tartotta esküvőjét. Az egyházi szertartást Bitay Géza egerpataki fiatal pap, az ifjú pár unokatestvére végezte tanulságos és megható beszéd kíséretében. Sok szerencsét az új párnak.

— **Az „Iparos Ifjúsági Egyesület” közgyűlése.** A kézdivásárhelyi „Iparos Ifjúsági Egyesület” vasárnap (nov. 15-én) d. u. 2 órakor az áll. iskola tornatermében közgyűlést fog tartani, melynek tárgyát az egyesület igazgatójának megnyitó beszédén kívül Bíró Sándor tanár fizikai előadása mutatványokkal, továbbá tisztviselői kar megválasztása köpezi. Ismételt felhívjuk rá az iparos közönség figyelmét.

— **Katalin-estély.** A kézdivásárhelyi „Kereskedő Ifjak Társulata” saját könyvtár alapja javára 1903. évi november hó 28-án a „Vigadó” dísztermében műsorral egybekötött zártkörű Katalin-estélyt rendez. Belépőjegyek ára: személyi jegy 2 korona, családijegy 5 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók: Jancsó F. Lajos társulati pénztárosnál. Műsor: 1. Nyitány: a zenekar által. 2. Felolvas: Koch Sándor, főgimn. tanár ur. 3. Képlet: Hit, Remény és Szeretet, személyesítik: Balázs Karesika, Bándy Katinka, Csetz Margit, Dávid Ella, Dobál Böcsi és Ella, Elek Magda, Fejér Antalka, Kiss Klára, Nagy Ella, Solymos Ed, Szabó Mariska, Wértán Mariska és Wértán Rózsika. 4. Szaval: Grósz Ida k. a. 5. Képlet: Palotás, személyesítik: Becsek Ilonka k. a. Kovács Károly ur. Deák Margit k. a. Tóth Balázs ur. Diénes Teréz k. a. Lázár Jenő ur. Jancsó Mariska k. a. Dr. Gyöngyössi István ur. Sebők Rózsika k. a. Zselinszky István ur. Simon Etelka k. a. Bitay Béla ur. Szabó Irén k. a. Török Sándor ur. Ugron Ema k. a. Szabó Gyula ur. 6. Zongorán játszik: Kiss Irén k. a. 7. Képlet: Alma Tadema, személyesítik: Benkő Irén, Csizsár Ida, Jancsó Vilma, Nagy Emilia, Vigh Aranka, Welnreiter Vilma. 8. Tánecz, tánecz reggeliz. Az érdekes műsorral bíró estély iránt általános az érdeklődés.

ben műsorral egybekötött zártkörű Katalin-estélyt rendez. Belépőjegyek ára: személyi jegy 2 korona, családijegy 5 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók: Jancsó F. Lajos társulati pénztárosnál. Műsor: 1. Nyitány: a zenekar által. 2. Felolvas: Koch Sándor, főgimn. tanár ur. 3. Képlet: Hit, Remény és Szeretet, személyesítik: Balázs Karesika, Bándy Katinka, Csetz Margit, Dávid Ella, Dobál Böcsi és Ella, Elek Magda, Fejér Antalka, Kiss Klára, Nagy Ella, Solymos Ed, Szabó Mariska, Wértán Mariska és Wértán Rózsika. 4. Szaval: Grósz Ida k. a. 5. Képlet: Palotás, személyesítik: Becsek Ilonka k. a. Kovács Károly ur. Deák Margit k. a. Tóth Balázs ur. Diénes Teréz k. a. Lázár Jenő ur. Jancsó Mariska k. a. Dr. Gyöngyössi István ur. Sebők Rózsika k. a. Zselinszky István ur. Simon Etelka k. a. Bitay Béla ur. Szabó Irén k. a. Török Sándor ur. Ugron Ema k. a. Szabó Gyula ur. 6. Zongorán játszik: Kiss Irén k. a. 7. Képlet: Alma Tadema, személyesítik: Benkő Irén, Csizsár Ida, Jancsó Vilma, Nagy Emilia, Vigh Aranka, Welnreiter Vilma. 8. Tánecz, tánecz reggeliz. Az érdekes műsorral bíró estély iránt általános az érdeklődés.

— **Mulatság Karatán.** A karatnai ev. ref. egyház javára, mint értesítenek, november 15-én műsoros estélyt és táncvigalmat rendeznek. Az estélyen közrefognak működni Zajzon Lajos pap felolvasásával, kézdivásárhelyi Medvics Lajos egy monologgal, melyet ének czimbalom és hegedű kíséret egészít ki.

— **Honvédek gyűlése.** Érdekes gyűlést tartottak múlt vasárnap d. u. Sepsiszentgyörgyön a „Rikánbelői honvéd egyesület” tagjai, a még élő 48/49-es agg honvédek, bélaifalvi Tuzson János 48-as honvéd őrnagy elnöklése alatt. A nyergesi hős „Tuzson bácsi” tartalmas, részletes megnyitóbeszédében részletesen beszámolt a múlt év eseményeiről; majd Gidófalvi László pántáro, és Koesis Károly és id. Gödri Ferencz számvizsgálók tettek jelentést az egyesületi pénztár állapotáról. Folyó ügyek nyertek végül elintéztetést s azzal véget ért a közgyűlés, melyen 68 öreg szabadságharcos vett rész mindvégig olyan példás figyelemmel és lelkesedéssel, hogy bármely egyesületnek dicsőre vált volna. A jelen voltak végül lelkesen megjelentek derék elnököket.

— **Egyfilléres bélyeg a recepteken.** Az országos orvosegyesület azt indítványozta, hogy az orvosok és gyógyszerészek nyugdíjalapjának létesítése céljából, a gyógyszerárban kiszolgáltatott minden recept egyfilléres bélyeggel láttassék el és az ebből eredő pénzösszeg az orvosi nyugdíj alapjára fordíttassék. Az országos közegészségi tanács az indítványt egyhangulag elfogadta és ez irányban felterjesztést fog tenni a kormányhoz.

— **Hányan élnek a 48-as honvédek közül Háromszéken?** Erre a kérdésre a „Rikánbelői 48-as honvéd egyesület” elnöksége a következő kimutatásban számol be: A kézdivásárhelyi, kovásznai és sepsiszentgyörgyi kir. adóhivataloktól 1903. október havában honvédségi elvezető, rangfokozat szerint: 1 őrnagy, 3 százados, 13 főhadnagy, 25 hadnagy, 79 őrmester, 156 tizedes és 707 közhonvéd összesen 984. Tiszti özvegy 24, legénységi özvegy 211 részesült segélyben. Egy év alatt ösökhöz a sirba örök nyugovóra a segélyezett közt 349-en tértek meg. Legyen álmuk a névtelen hősöknek zavartalan.

— **Jutalmi pályázat kiszolgált katonáknak.** A herczeg Schuvaczberg (Grüne)-féle alapítványi helyek nyeresére ezennel pályázat hirdetik. Az alapítványi kamat a 21 korona 1904. márczius hó 5-én fog a pályázók közül azok számára kiutaltványoztatni, kik tekintettel a vagyoni és családi viszonyukra nézve első sorban érdemeseknek találtattak. Pályázhatnak azon kiszolgált katonák (őrmestertől lefelé), kik az 1861-ik évig fennállott „Brassói” kerülethez tartoznak, a cs. és kir. közös hadseregben szolgáltak, a katonai szolgálatból való elbocsátás után is a legfelsőbb Uralkodói Ház iránt mindig hűséget tanúsítottak és kik mindenben arratörekedtek, hogy a törvény és rendfennállása érdekében segédkezet nyújtsanak. Pályázók elbocsátási okmányukat alatti hatóságnál tartoznak benyújtani. A szabályszerűen felszerelt pályázati kéresek a kézdivásárhelyi rendőrkapitánysághoz 1904. január 10-ig nyújtandók be.

— **Falb utolsó időjósítása.** A napokban jelent meg Berlinben Falb időjósító kalendáriuma az 1904-ik év első felére. A nemrég elhunyt tudósnak

utolsó dolgozata ez, de a kalendáriom, amely iránt világszerte oly nagy érdeklődés mutatkozott, nem fog megszűnni, mert az elhunyt legidősebb fia, Falb Ottó, aki a most megjelent naptáron is mint kiadó szerepel, folytatni fogja ezt a művet. Falb kalendárioma szerint az 1904. évi kritikás napok száma igen jelentékeny. Ezek a napok a következők: Elsőrendű kritikás napok: Márczius 2., szeptember 9., október 9., márczius 31., február 1., augusztus 11., november 7., január 3., április 29. és július 13. Másodrendű kritikás napok: Deczember 7., június 13. május 29., deczember 22., április 15., május 15., márczius 17., november 23., szeptember 24., október 24., február 16. és augusztus 26. Harmadrendű kritikás napok: Június 7., január 17. és július 27. Az időjárás 1904. első felében a következő lesz: Január: Rendkívüli enyhe időjárás, sok esapadók, folytonos esőzés. Február: Normális időjárás, sok eső. Csak a hónap elején és végén lesz száraz idő. Márczius: A hőmérséklet tízedikéig közepesen aluli, attól fogva huszonegyedikéig ingadozó, aztán a normális alá süllyed. A hónap elején és végén sok hó lesz. Márczius másodiká lesz az esztendő legerősebb kritikás napja és ezen a napon igen erős havazás is lesz. Április: Száraz időjárás, a hónap első felében közepesen alul, attól fogva ingadozó. Május: Az időjárás az első negyedben normális, aztán süllyed és attól fogva az egész hónapon keresztül a normális alatt marad és így nagyon hűvös lesz. Június: Az időjárás a hónap első felében normális, második felében a normális alá süllyed. Sok esapadók, különösen június 13-án, amely másodrendű kritikás nap lesz.

— **Ártatlanul elítélve.** Goldstein Samuel Sepsiszentgyörgy-vidéki kereskedőt állítólagos hamis tanulás büne miatt a kézdivásárhelyi kir. törvényszék egy évi büntetésre elítélte, melyet a marosvásárhelyi királyi tábla s a kir. Curia is helyben hagyván, Goldstein már hetekkel ezelőtt meg is kezdte büntetését. A f. hóban jelentékeny fordulat állott be a dologban, melynek folytán a marosvásárhelyi királyi tábla folyó hó 10-iki ülésében ártatlannak nyilvánítva Goldsteint, azonnali szabadlábra helyezését elrendelte. A ritka eset jogász körökben élénk vitatkozás tárgyát képezi.

— **Agyonvert munkás.** Balázs Pál gyári munkás folyó hó 8-án volt utoljára munkában Gyulafalván. Másnap reggel a pataokban agyonvert találtak meg. A hivatalos boncolást megejtették. A hivatalos nyomozást folytatják, valószínű, hogy munkások követték el a borsasztó tettet.

— **Szülői gondatlanság áldozata.** Zuglya János, 5 éves gyermek Kovásznán szülőinek gondatlansága miatt a földre letett fazékban levő forró lugba fejével beleesett s annyira összeégette magát, hogy pár óra múlva iszonyu kínok között meghalt.

— **A székely vasutak kiépítése.** A Budapesti Levelező értesítése szerint a kormány a székely vasutak kiépítését gyorsabb tempóban kívánja végeztetni. A székelyföldi vasutaknak kitűnő szószólója akadt Sándor János belügyminiszeri államtitkárbán, ki, mint a székely kirendeltség vezetője ismételtlen föltárta a székelyföldi közlekedési viszonyok javításának, különösen a székely vasutak kiépítésének elodáztatatlan szükségét.

— **Gotterhalte a zsoltárokbán.** Az erdélyi református egyházkerületi gyűlés, mint Kolozsvárról jelentik, tegnap igen érdekes határozatot hozott. A régiabszolútisztikus korszak idejében ugyanis a református énekkönyvekbe beleszempesztetett egy ének ezzel a czimmel: 214 számú dicséret. Ennek a dicséretnek a dallama pedig nem más, mint a hirbéd: Gotterhalte-é. Több egyházmegye és egyház kívánta már ennek az éneknek a törlését, amit a kerületi gyűlés tegnap egyhangulag elfogadott.

— **Diákpróba.** Kosztba ment három diák az iskolaév elején egy familiához. Első ebédre sárgarépafőzelék kerül az asztalra. Hát most azt mondja az asszony a férjének: — Ej, még meg sem kérdeztük a diákjainkat, hogy milyen valászu. — Majd meg tudom én — felelt a férj s megkérdezi az első diákot, hogy szereti-e a sárgarépát? — Nem szeretem, de megesszem — felelt az első. — Ez katolikus ember, mert önmegtagadó — konstatálja a férj. Megkérdezi a másodikat. — Szeretem is, nem is — mondja ez. — Látsd, ez lutheránus, mert sosem vall színt — jelenti a gazda. Mikor pedig a harmadik diákot is megkérdezi, az foghgyéről vágja oda: — Nem kell nekem, egye meg, aki főzte. — Ez meg látsd igazi kurucz kalomista! — mondja a férj.

Hirdetések.

Kiváló jó
Ráczürmös bor
kapható
**az „UNIÓ”-
= kertben =**
80 fillér litere.

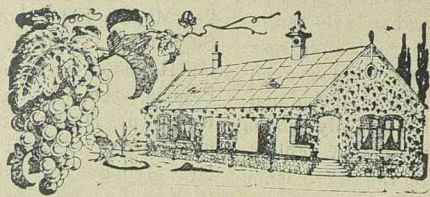
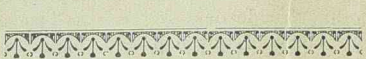
(230. 1-1.)

Benkő István ur mellett
Özv. Kovács
Izráné lakóháza
örök áron
ELADÓ.

Értekezni lehet Özv.
Szöcs Dánielnével.

224. 3-3.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és
kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden
szőlőfaj alkalmas, (bár mind
kuszó természetű) mert na-

gyobbrésze ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házat az egész szőlő-
érés idején a legkitűnőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő háánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekegyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek stb. a levegőnek disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghízelgesebb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldeték meg, aki címét egy levelező lapon tudatja.

Czím:

Érmelleki első szőlőültetőtelep Nagy-Kánya, u. p. Székelyhid.

BUTOR

anyakönyvi hivatalok berendezésére, valamint köz-
ségi előljáróságok részére úgy készpénzért, mint
részletfizetésre kapható

butor raktáromban

Kézdivásárhelyt,

hol állandóan raktáron van: szalon-, ebédlő- és
hálószoba berendezés, ruha- és éjszakai szekrény, szalon-
és ebédlő-asztal, ágy, mosdó és éjjeli szekrény,
továbbá: magas, félmagas, háttas és heverő divány,
garnitúra, matracz, fali és toaletti tükör, nád- és,
préselt ületű hajlított szék, ablak carnis, stb. me-
lyeket olcsó árak mellett becsátok szíves rendel-
kezésre.

Tisztelettel:

Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Vározi-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek
továbbá járgány-csésplőgép, lóheré-csésplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és
aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgépek,
zeeskavágók, répvágók,
kukorica-morzsológok,
darálók, őrlő-malmok,
egyetemes asztal-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívá-
natra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és csésplőgép-gyára.

(122. 11-18.)

URANOS

Kizárólagos
gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára

-K É K

54. 19-20)

ruha-mosáshoz
a legjobb kékítőszert.

— Törvényesen védve —
Mosóintézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruha-
kékítő.

OLCSÓ ÉS FELÜLMULHATLAN!

Kis üveg 24 fillér, tizséri mosáshoz el gondó. — 1 n gy
üveg 1*30 kor. 1/2 üveg 1 kor.

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Utánzatoktól óvakodjunk!

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utca 85.